

Kvittering på innsendt hørings svar på Høring av NOU 2022: 6 Nett i tide - om utvikling av strømnettet

Høringens saksnummer: 22/960

Høring: Høring av NOU 2022: 6 Nett i tide - om utvikling av strømnettet

Levert: 09/30/2022 14:15:09

Svartype:

Jeg svarte som: Arbeidsgiverorganisasjon

Avsender: Nelfo

Kontaktperson: Andreas Strømsheim-Aamodt

Kontakt e-post: andreas.aamodt@nelfo.no

Høring av NOU 2022: 6 Nett i tide - om utvikling av strømnettet Innspill fra Nelfo

Innledning

Nelfo er en landsforening i NHO som organiserer elektro-, ekom- og heisbedriftene i tillegg til systemintegratorene. Våre medlemmer installerer alt av teknisk funksjonalitet i bygninger, skip og i offshoreinstallasjoner, installasjon av ladepunkter for elektriske kjøretøy, samt leverer installasjons-, montør- og entreprenørtjenester til nettselskapene i Norge.

Nelfo var svært positive til nedsettelsen av Strømnnettutvalget og ordlyden i mandatet som utvalget fikk ansvaret for. Manglende nettilgang oppleves dessverre stadig oftere som en sentral barriere mot gjennomføring av prosjekter med et betydelig potensial for verdiskaping og reduserte klimagassutslipp. Vi håper at utvalgets arbeid vil bidra til at denne barrieren i mindre grad påvirker samfunnsutviklingen. Vi gir utvalget honnør for en åpen og inkluderende prosess, der det ved flere anledninger har vært mulig å gi muntlige og skriftlige innspill.

I dette hørings svaret redegjør vi for følgende kommentarer og innspill til oppfølging av utvalgets arbeid:

1. Nelfo er positive til anbefalinger som vil redusere ledetidene for bygging av strømnett, men vi mener nettselskapene trenger sterkere insentiver til å legge til rette for økt grad elektrifisering og industriell utvikling.
2. Leverandørmarkedet opplever sterke markedsutfordringer. Utfordringene må adresseres, slik at vi sikrer tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre den grønne omstillingen.
3. Krav til bærekraft, kompetanse og HMS i nettentrepriser må operasjonaliseres i langt større grad enn i dag.
4. et må etableres ordninger som øker tilgjengeligheten av fleksible strømreserver

Nelfo er positive til utvalgets anbefalinger som vil redusere ledetider og økt nettutnyttelse, men ber om økte investeringsinsentiver for nettselskapene.

Strømnettutvalgets sluttrapport gir en rekke anbefalinger til tiltak som vil bidra til redusert ledetid for nettutvikling. Blant annet foreslår utvalget innføring av frister og framdriftsplaner, bedre/tidligere involvering av berørte parter, mer parallelle prosesser og mer bruk av «fast track» for mindre saker. Utvalget foreslår også økte ressurser til konsesjonsmyndighetene for å kunne oppnå raskere saksbehandling. Nelfo støtter alle disse tiltakene.

Nelfo savner imidlertid en grundigere vurdering av nettselskapenes investeringsinsentiver. I en tid der utfordringene knyttet til manglende nettkapasitet stadig blir større, bør det drøftes hvorvidt nettselskapenes har tilstrekkelige insentiver til å investere. Nelfo synes ikke det.

Dagens økonomiske regulering av nettselskapene har blitt utviklet over tid, men baserer seg i all hovedsak på en modell fra 1997. Formålet den gangen var å utnytte overkapasiteten i strømnettet som hadde bygget seg opp som følge av tidligere avkastningsregulering. I dag er situasjonen ganske annerledes, og den preges av manglende tilgang på nett til elektrifisering og etablering av nye grønne næringer. Vi mener derfor nettreguleringen i langt større grad enn i dag bør motivere til mer investeringer, slik at utviklingen av strømnettet i større grad kommer i forkant av den grønne omstillingen.

Dagens inntektsrammeregulering (IR-regulering) baserer seg på en målestokkonkurranse der en beregning av effektivitet påvirker nettselskapenes lønnsomhet. Nettselskaper som investerer i forkant av forbruksutviklingen har dårlige forutsetninger for å oppnå høy effektivitetsscore. Det samme gjelder for nettselskap med mange kunder med stort effektbehov og lav brukstid. Konsekvensen er at nettselskapene gjennom IR-reguleringen blir økonomisk straffet for å legge til rette for økt grad av elektrifisering og/eller industriell utvikling i sitt konsesjonsområde. Et forslag til løsning på denne utfordringen, er at nettselskapenes effektivitet justeres for økt andel av elektrifisering i reguleringsmodellens trinn 2. Det vil gi nettselskapene økonomiske insentiver til å bygge ut infrastruktur som er nødvendig for elektrifisering av forbruk av fossile brensler. En annen mulig tilnærming er forslaget fra Energi Norge og Norsk Industri om at Staten gjennom SIVA (Selskapet for industrivekst) forskutterer utvikling av industriområder ved å dekke kostnader til regulering av industritomter, planlegging av nettførsterkninger med tilhørende investeringer.

Nelfo mener departementet bør vurdere nøye alle forslag som kan bidra til mer proaktive nettselskap.

Leverandørmarkedet opplever sterke markedsutfordringer. Utfordringene må adresseres, slik at vi sikrer tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre den grønne omstillingen.

I energiressursmeldingen (2021), samt tilleggsmeldingen (2022) redegjorde hhv. den forrige regjeringen og dagens regjering for mulighetene for fremtidig klimavennlig verdiskaping basert på norske energiressurser. En realisering av disse mulighetene vil kreve enorme investeringer i elektrisk infrastruktur, både på land og offshore. Vår nasjonale evne til å bygge ut tilstrekkelig infrastruktur på en kostnadseffektiv måte er sterkt avhengig av et velfungerende leverandørmarked. Nettentreprenørene

opplever imidlertid enorme markedsmessige utfordringer, noe som fører til at den nødvendige leverandørkapasiteten vi trenger til grønn omstilling står i fare for å forvitte.

En sentral utfordring er økte priser på nær sagt alle innsatsfaktorer som følge av krigen i Ukraina, herunder materiell, energi og asfalt. Nettselskapenes kontraktsbestemmelser er utformet slik at disse merkostnadene ikke enkelt kan viderefaktureres. Denne utfordringen er i utgangspunktet av kortsiktig karakter, men oppleves likevel som stadig tilbakevendende i en verden som går krise til krise (pandemien, krigen i Ukraina, energikrisen, samt usikkerheten knyttet til den globale økonomiske utviklingen). Et eksempel på en konkret utfordring er at nettselskapene gjerne krever vedståelsesfrister på 90 dager, mens entreprenørenes underleverandører kan endre prisene på 15 dagers varsel. Videre mangler kontraktene ofte gode nok prisreguleringsmekanismer i oppdragsperioden, noe som gjør det vanskelig å fordele prisrisiko på en hensiktsmessig måte utover i verdikjeden.

En annen - og enda større - markedsutfordring er knyttet til det lave antallet prosjekter som er tilgjengelig i markedet. Foreløpig merker ikke nettentreprenørene noe til de varslede investeringene innen elektrifisering og grønn omstilling. Også i Nelfos markedsprognoser for nettentreprenører (Markedsrapport 2/2022) peker pilene nedover i det kortsiktige bildet, noe som bekrefter entreprenørenes markedsopplevelse.

Nedgangen i oppdrag som utlyses i entreprenørmarkedet kan være et resultat av for lave investeringsinsentiver hos nettselskaper og/eller at nettselskapene i økende grad gjennomfører investeringer i egenregi. Kostnadseffektive nettinvesteringer oppnås best ved å legge oppdragene ut i det åpne entreprenørmarkedet. Nettselskaper som velger å gjennomføre prosjekter i egenregi påfører således samfunnet og kundene sine store merkostnader. Manglende grad av konkurranseutsetting skaper et særlig problem for industrikunder som står i fare for å betale unødvendig høye anleggsbidrag.

Det kan finnes flere løsninger som vil legge til rette for et mer velfungerende entreprenørmarked. Mulige løsninger kan være som følger:

- Forenklinger og tilpasninger i anskaffelsesregelverket som gjør outsourcing enklere og mer effektivt
- Utvikling av standardkontrakter for nettentrepriser
- Lovpålegge nettselskapene å være rene eiere/forvaltere av nettet

Nelfo mener disse og andre mulige løsninger på utfordringene bør vurderes nærmere av departementet og reguleringsmyndighetene.

Nelfo mener videre at utfordringene i leverandørmarkedet henger tett sammen med manglende grad av nettnøytralitet. Et krav til eiermessig skille mellom nettvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet vil løse denne utfordringen. Frem til spørsmålet om krav om eiermessig skille aktualiseres, anbefaler vi at gjeldene krav til funksjonelt skille bevares og skjerpes.

Krav til bærekraft, kompetanse og HMS i nettentrepriser må operasjonaliseres i langt større grad enn i dag.

FNs bærekraftsmål var ikke en del av utvalgets mandat. Norges ambisjoner innen bærekraftig utvikling av samfunnet tilsier imidlertid at utviklingen av strømmnett også

må ivareta miljømessige og sosiale hensyn.

Nelfo er i den forbindelse bekymret over manglende operasjonalisering av kvalitetskrav i nettentrepriser. De siste 20 årene har det gjentatte ganger, ofte blant utenlandske aktører, blitt avdekket en rekke uheldige forhold som både hindrer velfungerende og rettferdig konkurranse og bryter med arbeidstakernes sosial rettigheter. Disse forholdene omfatter alt fra manglende oppfyllelse av HMS-kriterier til omfattende brudd på arbeidstakernes lønns- og arbeidsbetingelser. Til tross for et tilsynelatende skjerpet fokus på HMS, bærekraft og kvalitetskriterier i anskaffelsesprosesser og -strategier, synes ikke forholdene å ha bedret seg nevneverdig.

Nelfo anbefaler derfor at reguleringsmyndighetene forskriftsfester konkrete krav til operasjonalisering av målbare kvalitetskriterier i alle nettentrepriser i form av kvalifikasjonskrav, kravspesifikasjon eller tildelingskriterier. Videre bør nettselskapene forpliktes til å føre tilsyn med og kontroll av disse kriteriene. Kvalitetskriterier kan omfatte miljø, HMS, kompetanse, bruk av lærlinger og arbeidsmiljø.

Det må etableres ordninger som øker tilgjengeligheten av fleksible strømreserver.

Kapasitetsutfordringer i strømmettet og økt andel periodisk kraftproduksjon kan delvis imøtekommes med økt anvendelse av sluttbrukerfleksibilitet i kraftsystemet. Moderne kommunikasjonsteknologi gjør at trege elektriske laster (bl.a. oppvarming av bygg) og nye elektriske laster (bl.a. elbillading) i tilknytning til bygg kan brukes som et alternativ til nettinvesteringer og en ressurs i situasjoner med anstrengt nettkapasitet eller behov for lokale reguleringsreserver. Nelfo tror at fleksibilitet i kraftsystemet kommer til å spille en stadig viktigere rolle fremover.

Strømnettutvalget støtter dette synet og viser til studier fra NVE som har sett nærmere på potensialet for fleksibilitet iblant norske strømkunder. I en samlet oversikt av studiene konkluderer man at en lastreduksjon på mellom 2000 og 5900 MW i topplasttime er mulig å oppnå. Dette tilsvarer mellom 8 og 24 prosent av makslasten i Norge. I mange tilfeller kan forbrukerfleksibilitet utpeke seg som et kostnadseffektivt alternativ til nettinvesteringer.

Nelfo registrerer at det er et stort fokus på utvikling av ulike markeder for fleksibilitet. Disse ordningene er foreløpig umodne, kompliserte og ikke nødvendigvis tilgjengelige for alle kunder i nettet. Vi anbefaler derfor at man i utviklingen av nye fleksibilitetsmarkeder og -ordninger legger vekt på å gjøre ordningene åpne, attraktive og enkle å delta i. Samtidig må regulatoriske barrierer mot etablering av lokale produksjon- og reguleringsreserver i både enkeltbygg og i lokale energisamfunn identifiseres og adresseres.

Med vennlig hilsen

Tore Strandskog

Direktør næringspolitikk i Nelfo

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.